

Aankondiging activiteiten

Donderdagavond 20 november, 20.00 uur café Hoornstert in Wehe den Hoorn
Woensdagavond 26 november, 20.00 uur café de Eetboerderij in Oosterwijrtwerd
Voorlichting over agrarisch natuurbeheer in de vergroening. Leden ontvangen een uitnodiging.

Donderdagmorgen 15 januari 2015 – Workshop wortels en kruiden uit de natuur
Een groot oppervlak van ons werkgebied is begroeid met cultuurgewassen. Maar wat komt er van nature voor en hoe zou je deze planten kunnen gebruiken voor bijvoorbeeld voedsel of medicijnen? Om daar meer over te weten te komen organiseren we een workshop bij Janet Frieling van 'Gekruid & Geroerd' in Houwerzijl. We gaan die ochtend een smeewortelzalf maken. En zij vertelt over kruiden uit de buurt. Ook krijgen we duindoornappelsap of cichorei koffie om te proeven. De workshop duurt van 10.00 tot circa 12.00 uur en de kosten voor deelname zijn €12,50 per persoon. Aanmelden (= toezegging voor betalen) vóór 12 januari via: clara@wierde-en-dijk.nl.

Zaterdagmiddag 24 januari 2015 – Nieuwjaarswandeling rond en door Warffum
Leden ontvangen een uitnodiging voor deze activiteit.

Donderdagavond 19 februari 2015 – Thema-avond aardappelen in Hornhuizen
De aardappel is een veel geteeld gewas op onze Groningse akkers. Tijdens deze thema-avond komen we daar het fijne over te weten. De heer Biemond uit Eenrum zal vertellen over de veredeling en de mts. Gaaikema uit Houwerzijl over de vermeerdering ervan. De heer Graveland, manager Research en Development bij HZPC in Metslawier gaat in op de handel, en onderzoek en ontwikkeling. Tot slot zullen de Vier Parmentiers vertellen over hun projecten met bijzondere aardappelen. De avond vindt plaats in café Wongema, Tammingastraat 58 in Hornhuizen, aanvang 20.00 uur. In verband met een geplande proeverij is aanmelding vooraf plezierig, maar niet verplicht. Mail daarvoor naar: clara@wierde-en-dijk.nl.

Zaterdagmiddag 18 april 2015 – Voorjaarsexcursie Börgbloumkes in Pieterburen
Wierde & Dijk organiseert een excursie om meer over börgbloumkes, de zogenaamde stinzenplanten, te weten te komen en om ze in volle bloei te zien staan. De excursie start bij de Theeschenkerij van Domies Toen, Hoofdstraat 76 te Pieterburen, aanvang: 15.00 uur. De kosten zijn € 5,00 p.p.. Aanmelden is gewenst. Dit kan bij Hanny Hiddema vóór 14 april 2015 via J.Hiddema@kpnplanet.nl of 0595-528405.

Bestuursleden gevraagd

Al vijftien jaar lang zijn er zijn binnen onze vereniging zeer veel mensen op velerlei wijze actief. Met de oprichting van het Collectief, waarin we gaan samenwerken met andere agrarische natuurverenigingen, wordt er een nog groter beroep gedaan op onze bestuursleden. Daarnaast loopt de zittingsduur van enkele bestuursleden af.

Het bestuur doet dan ook een oproep aan onze leden om te overdenken of ze een periode hun energie willen steken in ons bestuur. Wees niet te bescheiden, u heeft allen wel iets te brengen. Misschien kent u iemand die geschikt is, meld het ons. U kunt -geheel vrijblijvend- één van onze bestuursleden hierover benaderen.

Nieuwe project-medewerker

Sinds afgelopen voorjaar ben ik werkzaam als projectmedewerker voor Wierde & Dijk. Ik heb een deel van de werkzaamheden van Trudy overgenomen, waaronder pr, bestuursondersteuning en invoeren van gegevens voor het SNL. Vanaf 2008 was ik als vrijwilliger actief bij Wierde & Dijk in de pr-commissie. Ik ben in Haren opgegroeid. In Groningen heb ik de middelbare school en de Hogere Landbouwschool gevolgd. Op deze laatste deed ik de toen pas gestarte milieurorichting. Deze opleiding was de reden dat er ineens veel meer 'burgers' op deze, eerder vooral door agrariërs bevolkte school, kwamen. Deze mix zorgde onder meer voor een fantastische tijd op deze -nog kleine- school in het oude gebouw bij het hoofdstation. Na mijn opleiding heb ik diverse banen bij overheidsinstellingen in het westen gehad. Als laatste was ik landschapscoördinator bij de gemeente Woerden. Daar heb ik vele natuur- en landschapsprojecten uitgevoerd bij boeren in het veenweidegebied in het Groene Hart. Ik wilde graag de drukte van het westen ontvluchten om te gaan wonen 'ergens in de buurt van het Reitdiep'. In 2005 kon ik samen met Martien deze wens uitvoeren: het kon toch haast geen toeval zijn dat juist toen onze bijzondere woonsteking op het Ruigezand te koop was. Al gauw kwam ik in aanraking met Wierde & Dijk en ik ben erg blij dat ik mijn kennis en ervaring voor de vereniging kan inzetten.

Clara Prins

DE VERENIGING VOOR AGRARISCH NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER NOORD-GRONINGEN

Nieuwsbrief

Veertiende jaargang - november 2014

nr. 28

Wierde & Dijk vijftien jaar

Op 25 november 2014 bestaat Wierde & Dijk 15 jaar. Een vereniging die vanaf de oprichtingsavond in 1999 is gegroeid van 40 leden en 12 donateurs naar zo'n 250 leden en 25 donateurs. Het vijftien jarig bestaan werd gevierd met een boottocht over het Reitdiep op 24 oktober jl..

In zijn welkomstwoord op de boot refereerde voorzitter Evert Smink aan de opdracht die Wierde & Dijk zich 15 jaar geleden gesteld heeft en die nog steeds hoge actualiteitswaarde heeft: het bevorderen van landbouw en veeteelt met respect voor de natuurlijke waarden van het landschap. In zijn toespraak maakte de voorzitter een bespiegeling over de toekomst: bestaat de vereniging over 15 jaar nog of is deze opgegaan in een groter geheel? Hoe ziet de natuur er dan uit? Zijn de vogels er nog die we nu kennen? Hoe zal de kwaliteit van het water zijn? De meest duurzame vorm van agrarisch natuurbeheer is,

als deze niet meer wordt gesubsidieerd en is ingebed in de gangbare landbouwpraktijk. We hebben dan een gezonde bodem en omgeving waar een gezonde voedselproductie plaatsvindt. Dit in een stabiel ecosysteem met voldoende ruimte voor plant en dier waarbij de consument gaarne bereid is de waarde van voedsel te betalen. Voorlopig is het nog niet zover. We hebben nog een hele lange weg te gaan. Het zal mede van de inzet van de Wierde & Dijk-leden en van de agrariërs in het algemeen afhangen of we over 15 jaar met trots kunnen terugkijken, aldus Evert Smink.

Agenda

Donderdagavond 20 november in Wehe den Hoorn
Woensdagavond 26 november in Oosterwijrtwerd
Voorlichting over agrarisch natuurbeheer in de vergroening

donderdagmorgen 15 januari
Workshop wortels en kruiden uit de natuur in Houwerzijl

Zaterdagmiddag 24 januari 2015
Nieuwjaarswandeling rond en door Warffum

Donderdagavond 19 februari
Thema-avond aardappelen in Hornhuizen

Zaterdagmiddag 18 april
Voorjaarsexcursie börgbloumkes in Pieterburen

Informatie over deze activiteiten leest u in deze nieuwsbrief en op www.wierde-en-dijk.nl

Colofon

De Nieuwsbrief Wierde & Dijk is een uitgave van de vereniging voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer Noord-Groningen.

Nummer 28, november 2014

Redactie:
PR-commissie Wierde & Dijk
Vormgeving:
Fenatic, Oostwold
Druk:
De Marge, Groningen

ISSN: 1879-4408

Contactpersonen Wierde & Dijk

Bestuursleden:

Evert Smink	tel (0596) 57 11 72	evert@wierde-en-dijk.nl
Hennie Hamminga	tel 06 20 99 74 47	hennie@wierde-en-dijk.nl
Joke Hellenberg	tel (0595) 43 17 66	joke@wierde-en-dijk.nl
Catrienus Rouwé	tel (050) 304 92 83	catrienus@wierde-en-dijk.nl
Attie F. Bos	tel (0595) 57 21 07	attie.bos@rug.nl
Anneke Flach	tel (0595) 52 85 76	anneke@wierde-en-dijk.nl
Koos Koop	tel (0595) 42 12 34	kooskoop@hotmail.nl

Projectmedewerkers:

Trudy van Wijk	tel 06 46 08 11 28	trudy@wierde-en-dijk.nl
Martina Bijsma Sterenberg		richard.martina@hetnet.nl
Sieger Wiersma	tel 06 49 76 39 23	sieger@natuurboerenlandschap.nl
Clara Prins	tel (0594) 59 10 39	clara@wierde-en-dijk.nl

Postadres:

Postbus 25, 9965 ZG Leens E: info@wierde-en-dijk.nl W: www.wierde-en-dijk.nl

Gewoon

De warmste dag ooit gemeten. Het is november en ik maai de laatste hectares. Er is veel geoogst dit jaar. Vele honderden spreuwen doen zich tegoed aan insecten die beschikbaar komen. Het is een schitterend schouwspel als het strijklicht van de laagstaande zon de zwerm aanraakt. De spreuwen hebben een grote voorkeur voor de mestflatten. Ja, weidegang brengt ook meer leven op het land. Het zorgt er ook voor dat niet alles tegelijk wordt plat gemaaid. Dit jaar is het goed gelukt om gefaseerd te maaien. Er blijft dan enerzijds ruimte voor dekking voor onze hazen en anderzijds gemaaid land waar onze torenvalk zijn prooi kan vinden. De bermen zijn laat gemaaid en de grassen konden ook in al hun pracht tot bloei komen. De insecten genieten hier ook van. Van uit het niets werd ik verrast door een gevlekte rietorchis. Er bloeien nu nog paardenbloemen in het grasland. Dit is belangrijk voor de bijen en hommels. In ons agrarisch cultuurlandschap ontbeert het vaak aan voedsel laat in het jaar. De Kieviten hebben het goed gedaan. Veel nesten waren uit voor de grondwerkzaamheden en ik heb er meer groot zien worden dan in andere jaren. Meer dan honderd boerenzwaluwen, onze vliegenvangers, hebben al enkele maanden geleden afscheid genomen. Twee trekkende velduilen hebben mij begeleid bij het maaien. Ik was even in verwarring; ik wist niet dat ze kleine oortjes hebben. Mijn excuses aan de kiekendief die ik heb verstoord, de vele kikkers, padden, insecten, enkele hazen en de vele onbekenden die het maaien niet hebben overleefd. De bomen op het erf verkleuren en de goudkleurige rietkragen verraden toch dat het herfst is. Agrarisch natuurbeheer is soms 'gewone' beslissingen nemen en simpel iets minder doen.

Evert Smink

Grunn leeft!

Ontwikkelingen crangeweer

Crangeweer, gelegen net ten zuidwesten van Stedum, is een bijzonder weidevogelgebied. Het is door de provincie in 2010 aangewezen als 'hotspot'; een klein gebied waar gesubsidieerd weidevogelbescherming kan plaatsvinden. Wierde & Dijk is hier gebiedscoördinator en Sieger Wiersma verzorgt de praktische uitwerking van het benodigde beheer in Crangeweer. Er is mozaïek in het beheer aanwezig en er zijn diverse inrichtingsmaatregelen uitgevoerd zoals de aanleg van een poel, twee plasdraslocaties en een natuurvriendelijke oever.

Uitbreiding

Het huidige gebied is 114 ha groot. Uit waarnemingen blijkt dat er veel uitwisseling plaats vindt tussen Crangeweer en aangrenzende percelen aan de zuidkant van de Westerwijtwerdermaar. Weidevogels broeden in Crangeweer en gebruiken ook deze percelen om te foerageren. Ook broeden er vogels die foerageren bij de plasdraslocaties. Wierde & Dijk heeft daarom bij de provincie een zienswijze op het ontwerp Natuurbeheerplan 2015 ingediend om de begrenzing van dit weidevogelgebied aan te passen. Eind september is bekend geworden dat de provincie de conclusie deelt dat toevoegen van deze percelen de waarde van dit weidevogelgebied zal verhogen: de percelen zijn toegevoegd aan het zoekgebied voor weidevogelbeheer.

Geld voor ontwikkeling

Als gevolg van de aanleg van een nieuwe hoogspanningslijn door de provincie Groningen komen er gelden beschikbaar voor compensatiegebieden. Wierde & Dijk kijkt -samen met Groninger Landschap, de agrarische natuurvereniging Stad en Ommeland en de provincie- welke gebieden hier-

voor in aanmerking komen. Crangeweer is één van deze gebieden, maar komt niet als eerste in aanmerking. Men streeft daarbij naar duurzame compensatie door middel van reservaatvorming of particulier natuurbeheer op weidevogelboerderijen. Daarnaast heeft de provincie extra geld beschikbaar voor ontwikkeling van weidevogelgebieden. Dit geld komt vrij doordat de provincie slecht presterende weidevogelpercelen gaat verkopen. Ook hier is de insteek om grond aan te kopen, wat als reservaat gaat fungeren. Men is in overleg over de locatie waar dit geld zo duurzaam mogelijk ingezet kan worden.

Toekomstvisie

Na 2016 ligt de basis van het agrarisch natuurbeheer in pijler 2 van het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouw Beleid (GLB). Voor dit beleid geeft de provincie Groningen de beleidskaders aan en de Gebiedscoördinatoren (GC's) verzorgen de praktische uitwerking van het benodigde beheer. Om het beleid naar de praktijk te vertalen heeft de provincie de GC's de opdracht gegeven om een toekomstplan voor het gebied op te stellen. W&D heeft daarom een "Toe-

komstvisie Crangeweer" opgesteld. Het bestuur buigt zich binnenkort over deze toekomstvisie.

Weidevogelbeschermers

Een goed weidevogelbeheer kan niet zonder inzet van de grondeigenaren. Er zijn echter ook veel vrijwilligers nodig om nest- en kuikenbescherming plaats te kunnen laten vinden. Gerelateerd aan de oppervlakte weidevogelgebied in Crangeweer is het aantal vrijwilligers dat zich hier inzet om nesten en kuikens te beschermen gering. Tijdens de evaluatie-avond van het afgelopen seizoen met de vrijwilligers, op 25 september jl., bleek dat er een hechte en goed functionerende, maar kleine, groep is die er het komend seizoen weer helemaal voor wil gaan. Nieuwe geïnteresseerde weidevogelliefhebbers zijn daarom erg welkom! Men kan altijd vrijblijvend een keer meelopen om te zien hoe zinvol en leuk dit werk is. Heb je belangstelling? Neem dan contact op met weidevogelcoördinator Sieger Wiersma, sieger@natuurboerenlandschap.nl of 06-49763923.

Vaartocht als ode aan het landschap

Een ode aan het landschap van Middag-Humsterland zo zou je de vaartocht kunnen noemen die Wierde & Dijk op 24 oktober had georganiseerd voor leden en genodigden ter gelegenheid van het 15 jarig bestaan van de vereniging. Zo'n negentig

deelnemers hadden zich vrijdag ingescheept op de Silverwind te Zoutkamp om zich een dag tegoed te doen aan de geneugten van het Reitdiep en het omliggende landschap. Tijdens de tocht gaf Attie Bos deskundige uitleg over wat er zoal te zien was aan sluizen, zijlen, waardhuizen (nu veelal rijksmonumenten), oude dijken en vaargeulen die we passeerden. In het bijzonder besteedde Attie aandacht aan de werking van sluizen en zijlen in vroeger dagen en stond zij stil bij het dagelijks leven van een waardman, die wettelijk verplicht was om het hele jaar voor zijn werk beschikbaar te zijn.

Onderweg werd het gemaal De Waterwolf, bij Lammerburen, aangedaan.

Daar konden we de prachtige Bronsdieselmotoren bewonderen en kregen we uitleg over de historie en de betekenis van het gemaal, dat hoewel een rijksmonument nog wel degelijk een grote rol speelt bij de bemaling van een groot deel van de provincie Groningen. Het gemaal moet gemiddeld zestig dagen per jaar in actie komen. Het in 1920 voltooide complex was het eerste elektrisch aangedreven gemaal van Nederland dat gebouwd en beheerd werd door het waterschap Elektra, een fusie van kleinere waterschappen. Vandaar dat het gemaal en de plaats waar het gebouw staat ook vaak met deze naam wordt aangeduid.

Leo Leunissen

Agrarisch landschappelijk bouwen in de steigers

In januari 2013 heeft Wierde & Dijk het project Agrarisch Landschappelijk Bouwen (ALB) nieuw leven ingeblazen. Tijdens de Nieuwjaarsbijeenkomst is teruggekeken op het project van tien jaar geleden, werd gediscussieerd over waar we heen willen en werd een oproep gedaan om deel te nemen in de projectgroep. Inmiddels is de projectgroep, met bestuurslid Attie Bos als voorzitter, diverse malen bijeen geweest.

Ondersteuning en drempelverlaging

Er is eerst gekeken naar de problemen waar boeren tegenaan lopen bij de nieuw- en verbouw van hun gebouwen. Daarbij is geprobeerd een antwoord te vinden op de vraag waarom toch steeds weer voor een standaardmodel wordt gekozen. De conclusie is dat er grote behoefte is aan een informatief en laagdrempelig loket waar men met vragen terecht kan en waar men geholpen wordt met de verdere procedure. Het onderwerp is extra actueel nu er sprake is van de verplichte asbestverwijdering, het plaatsen van zonnepanelen, het loslaten van het melkquotum en de aardbevingsschade aan boerderijen. In de Ommelander Courant is begin augustus een oproep gedaan: 'Wierde & Dijk wil graag weten welke boeren bouwplannen hebben.' We hebben nu een lijst van ongeveer 15 boeren die al een nieuwe schuur hebben gebouwd of bezig zijn of plannen hebben. Interviews met deze boeren zullen binnenkort plaatsvinden. Met hun ervaring en informatie wil de vereniging

inventariseren of er een alternatieve mogelijkheid is en welke hulp daarbij wordt gewenst. Doel is deze interviews te bundelen en gebruiken als PR en om de doelstelling kracht bij te zetten.

Samenwerking

Wierde & Dijk vindt het van belang dat nieuwe schuren passen in het landschap en aansluiten bij de bestaande historische gebouwen en wil zich daarvoor inzetten. Maar kan dat natuurlijk niet alleen, reden waarom de projectgroep al vele contacten heeft gelegd met diverse instanties die met dezelfde problematiek bezig zijn. Om uiteindelijk te komen tot een laagdrempelig informatiecentrum waar boeren terecht kunnen voor vragen en ondersteuning bij landschappelijk inpasbaar bouwen. Uit de contacten is inmiddels gebleken dat een virtueel infoloket een goed -en haalbaar- middel voor het gewenste informatieloket zou kunnen zijn. Dit is een website met vele voorbeelden en links. Om dit te realiseren zijn natuurlijk fondsen nodig. Het doel is om daartoe in 2015 een symposium te organiseren.

Standaardwerk

Het ALB-project resulteerde in 2003 in een groot boekwerk. Dit bevat een schat aan ontwerpen en foto's van traditioneel gebouwde boerderijen tot nieuwe schuren die streekeigen zijn aangepast. Er zijn nog exemplaren van dit boek beschikbaar voor belangstellenden.

Lancering Veldgids Rietsloten

Met uitzicht op de akkers rond Rottum nam gedeputeerde Henk Staghouwer op 18 september 2014 de eerste veldgids "Natuurvriendelijk slootbeheer" in ontvangst. Via een wandeling door hoog olifantsgras met enkele olifanten en ouderwetse werktuigen voor rietbeheer, kwamen de bezoekers bij de presentatie van de veldgids. Het beheer van rietsloten... Hoe kun je dat het beste doen? Waar moet je op letten en wat zijn handige tips? Om dit helder te krijgen hebben W&D en het Waterschap de afgelopen anderhalf jaar vaak met leden en loonwerkers aan de keukentafel gezeten. Al de informatie uit deze gesprekken is nu gebundeld in deze handige veldgids. Daarmee wil Wierde & Dijk aan boeren en andere beheerders praktische tips meegeven voor een meer natuurvriendelijk slootbeheer. Voorafgaand aan de uitreiking gaven Joke Hellenberg-Boerma van boerderij Elswerd in Rottum en Greetje Kampinga van Waterschap Noorderzijlvest uitleg over de vele mogelijkheden die er zijn om sloten natuurvriendelijker te beheren. Wilt u een veldgids ontvangen? Boeren en andere slootbeheerders kunnen de veldgids aanvragen bij Wierde & Dijk via info@wierde-en-dijk.nl.

Opzetten collectieven flinke klus

Statuten

Er is de afgelopen maanden in vele verbanden overleg geweest over de oprichting van de Collectieven; de samenwerkingsverbanden van agrarische natuurverenigingen die vanaf 2016 het agrarisch natuur- en landschapsbeheer gaan coördineren. De stand van zaken eind oktober 2014 is als volgt: Wierde & Dijk vormt samen met de agrarische natuurverenigingen (anv's) 'Meervogel', 'Slochteren' en 'Ons Belang' één van de drie collectieven in de provincie: het collectief "Midden Groningen". De laatste hand aan de statuten wordt gelegd alvorens deze voor goedkeuring aan de anv's worden voorgelegd. Discussiepunt daarbij was of de agrariërs rechtstreeks zijn aangesloten bij het Collectief of via hun vereniging. Uiteindelijk is er voor gekozen dat deze ieder zelf lid worden en dat ook de anv zich aansluit als lid.

Kansenkaart

De provincie heeft bekend gemaakt hoeveel geld er beschikbaar komt voor beheer vanaf 2016. Aan de collectieven nu de taak om aan te geven waaraan zij dit geld willen besteden. Basis hiervoor is de 'kansenkaart'. Op de kansenkaart hebben de collectieven de contouren aangegeven waarbinnen verschillende vormen van beheer het meest zinvol en kansrijk zijn. Binnen de soms ruime contouren draagt het gebiedscollectief de verantwoordelijkheid om de middelen op de beste plek te besteden. Bij de invulling van het beheer streven de collectieven naar een omslag van middel- naar doelvoorschriften op basis van gebiedsafspraken. De komende winter wordt uitgewerkt hoe en waar deze doelen kunnen worden omgezet naar beheerpakketten bij deelnemende boeren.

Digitaal intekenen

Naast bovenstaande zaken wordt er ook al gekeken hoe de toekomstige beheerpakketten in het digitale informatie systeem zullen kunnen worden ingetekend. Vanaf 2016 wordt een nieuw digitaal systeem gebruikt: Crop-R. SCAN, de organisatie die in het leven is geroepen door het ministerie om te ondersteunen bij het opstarten van de Collectieven, heeft hierover onlangs een eerste voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd. Het is de bedoeling dat de plannen van beheerders voor agrarisch natuurbeheer vanaf 2016 door middel van de zogenaamde 'voorintekening' worden verwerkt in dit nieuwe systeem. Dit ter onderbouwing van de gebiedsaanvraag die in mei/juni 2015 richting provincie moet. Met die aanvraag geeft het collectief concreet aan waar zij de beschikbare subsidiegelden aan wil gaan besteden.